

1Kor 1,18-24

K podivným výrokům o bláznovské zvěsti o kříži se apoštol dostal tak, že sám o sobě říká, že jeho posláním je zvěstovat evangelium – ne ovšem moudrostí slov, aby Kristův kříž nepozbyl smyslu (aby nevyprázdnil kříž Kristův).

Už tady – ještě dříve než rozvine zvláštní teorii o bláznivosti celé zvěsti o kříži – říká apoštol něco podivného, leč závažného. Mohlo by se stát - a toho se chce vyvarovat – že by zvěstováním evangelia (tedy „dobré zprávy“) pozbyl smyslu Kristův kříž. A to by se právě stalo tím, že by zvěstoval pomocí „moudrosti slov“. Jinými slovy, že by z evangelia udělal světskou moudrost. Moudrost slov je moudrost tohoto světa spočívající v rozumných důvodech a pochopitelných důsledcích. Kříž Kristův se do nich nevejde. Proč? Protože v každém světsky rozumném výkladu o Bohu nedává smysl, je doslova nesmyslný. Proto naši překladatelé říkají, že by „pozbyl smyslu“. Apoštol říká, že by světskou moudrostí kříž Kristův vyprázdnil. To mi připadá ještě horší – totiž že by moudrost udělala z Kristova kříže lidsky (rozumově) pochopitelný, vysvětlitelný a tudíž logický Boží záměr, či logicky zdůvodnitelný Boží krok.

Co asi měl apoštol na mysli, by mělo vysvitnout z našeho textu: Slovo o kříži je bláznovství těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. Že slovo o kříži je pro jedny hloupost a pro druhé Boží moudrost a moc, není věc názoru, nýbrž víry a nevíry. Co je Boží moudrost a moc rozpoznává víra. Co zní logicky a vnitřně nerozporné rozeznává intelekt. Boží moc se lidským rozumem neřídí. Toto poznání učinila víra už ve Starém zákoně.

Jako bychom to neslyšeli: Kámen, který zavrhli stavitelé, učiněn jest kamenem úhelným (Ž118,22). Nejsou zajisté myšlení má jako myšlení vaše, ani cesty vaše jako cesty mé, praví Hospodin (Iz55,8). Apoštolovi vytanula na mysl jiná věta z proroka Izaiáše: Je psáno: Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumných zavrhnou (Iz29,14)

Prorok Izaiáš ovšem neútočí na moudrost a rozumnost vůbec, nýbrž konkrétně na ty Izraelce, kteří si nějak vystačí svou moudrostí a svým rozumem bez Hospodina. Konkrétně to Hospodin provede tak, že učiní s nimi věci tak divné, že moudří a rozumní jim budou k ničemu.

Apoštol Pavel slovo prorokovo vztáhl na veškerou moudrost tohoto světa a protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrosti, zalíbilo se Bohu spasit bláznovskou zvěstí ty, kdo věří. „Zalíbilo se Bohu“ udělat něco, co moudrým a rozumným hlava nebere a proto to mají za bláznivý, hloupý, nejapný nápad.

Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřížovaného. O tom není sporu, naše evropská civilizace vyrostla ze dvou kořenů, řecké vědy a kultury a křesťanského náboženství, které je židovského původu. Naše civilizace je tedy syntézou nebo spíš symbiózou obojího. Přestože na tom měl nemalou zásluhu i apoštol Pavel, v podstatné věci jasně viděl, že křesťanství je nepřijatelné, jak pro Židy, tak pro Řeky.

Židé žádají znamení. Není pochyb, kříž, na kterém Ježíš zemřel, byl pro ně zklamáním. Bůh se svého vyvoleného nezastal. To znamená, že nebyl s ním. Ježíš byl Bohem opuštěn. A to fakticky, nejen symbolicky. Proto byl jim kříž Kristův kamenem úrazu.

Řekové vyhledávají moudrost. Jaký rozumný důvod by měl Bůh mít, aby nechal svého milého syna trpět a zemřít? Nemohl Bůh dosáhnout svých cílů jinak, tj. bez té nechutné popravky? Jde-li Bohu o duchovní povznesení lidstva, pak potřebujeme především vynikající myslitele a učitele. Živé, ne popravené.

Všimněme si, že jako dědici řecké i židovské kultury, máme i stejné námitky a pochybnosti. Kříž Kristův je nám i dnes kamenem úrazu i bláznovstvím.

Duchovní situace dnešní doby je zvláště rozbředlá. Na nábožensko-duchovní scéně vystupuje mnoho skupin i soukromých učitelů zdravé životní filosofie a zdravotní praxe. Většina z nich učí, jak se kříži vyhnout. Jsou ale i takové, které učí „nést kříž“. Nesením kříže se však myslí zvládání těžkých životních situací jako je nemoc, úraz, nebo smrt našich blízkých, opuštěnost milovanými bytostmi, nebo i vlastní selhání. Nic proti ušlechtilým snahám druhým lidem pomoci, ale kříž Ježíšův to není.

O Kristově kříži nutně musí mluvit tradiční křesťanské církve, i když to v současné době není nijak populární téma. Pro apoštola Pavla to bylo téma zásadní. Třebaže věděl, že tím narazí jak u Řeků, tak u Židů, trval na tom: My kážeme Krista ukřižovaného.

Jistě to všichni nějak cítíme. Vynecháme-li Kristův kříž z našeho poselství, pak se nadobro ztrácíme v onom mnohohlasém sboru různých optimistických nauk i životních praktik.

Pravověrné dogmatické výpovědi všichni nějak v paměti vylovíme. Podle nich Ježíš musel zemřít za lidský hřích. Jako výkupné za člověka ze zajetí hříchu, jako smírcí oběť za hřích, jako zástupně potrestaný za porušení zákona člověkem.

Nemíním s těmito tezemi polemizovat. Rozumím jim. Jen připomínám, že všechny mají za cíl vnést nějaký lidsky pochopitelný vyšší smysl do něčeho tak absurdního a skandálního jako je smrt vzácného a bezúhonného člověka Ježíše tím nejpotupnějším způsobem.

Podle těchto metafyzických tezí je však vcelku jedno, jak konkrétně k Ježíšovu ukřižování došlo, jaké měl Ježíš možnosti se zachovat a jaké si zvolil. Celá barvitá vyprávění evangelií o Ježíšovu slovu i skutku, které předcházely jeho zatčení a odsouzení, jsou najednou vedlejší. Hlavně, že zemřel – nevinný za vinné, aby se tak naplnil kosmický význam jeho smrti.

Má-li být Ježíš Kristus mým Pánem, pak mě zajímají právě ty okolnosti, za nichž zvolil smrt na kříži a to proto, že mě on sám, podle svědectví tří evangelií, k této cestě kříže vyzval a z kontextu je jasné, že mi přitom půjde o život. Odmítl se bránit silou, ani se nechtěl spasit útekem a konečně odmítl uzavřít s mocí nějaký kompromis. Všechna tři lidským rozumem pochopitelná řešení Ježíš odmítl: boj, ústup i kompromis. Jiná nejsou. Čtvrtá cesta, cesta

Ježíše Krista, cesta kříže, se lidskému úsudku vymyká, podle něj je pošetilá. Podle apoštola je z lidského hlediska pošetilá i zvěst o ní. Pro povolané ale Boží moc a Boží moudrost.

Společensko-politický význam cesty kříže je nepopiratelný – jak tehdy tak i dnes. Můžeme si být jisti, že zvažovat ji nebude nikdo, když ne my, jestliže věříme, že

bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé. Amen.

Modlitba: Milostivý Bože, Otče nás všech,

Před Tvou tváří předvádíme své kousky, budujeme si modly a sloužíme jim a to i když už víme, že jsou to jen modly, jen abychom nemuseli myslet na to, na čem skutečně záleží. Prosíme o rozeznání a vnímavost pro tyto věci, v duchu tvého Syna Ježíše Krista. Amen

Jan Kozlík